

Agata Lorenz

Wychowawcza i edukacyjna funkcja Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie, na przykładzie działalności ekspozycyjnej w latach 2005–2010

Nurt SVD 45/1 (129), 239-271

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wychowawcza i edukacyjna funkcja Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie, na przykładzie działalności ekspozycyjnej w latach 2005-2010

Agata Lorenc SSpS

Ur. 1966 w Łańcucie. Od 1986 członkini Misyjnego Zgromadzenia Służebnic Ducha Świętego – mgr pedagogiki, doktorantka Katedry Pedagogiki Ogólnej KUL Jana Pawła II. Przedmiot zainteresowań: chrześcijańska aspiracja teorii i praktyki wychowawczej, wychowanie w rodzinie, samowychowanie, formacja. Obecnie kustosz Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie. Osiem lat służyła pracą apostołską na Ukrainie. Drugą jej pasją jest wschodnio-chrześcijańska ikonografia.

Wprowadzenie

Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w Pieniężnie nie może narzekać na brak gości. Liczba zwiedzających jest bardzo ważnym wskaźnikiem sukcesu poszczególnych wystaw i pozycji Muzeum wśród innych instytucji kulturalnych¹. Stąd, opierając się na samych tylko liczbach sądzić można, że Muzeum z pewnością wypełnia swoją rolę społeczną. W ostatnich sześciu latach placówkę odwiedziło ponad 58,5 tys. osób, a ponad 8,5 tys. z nich obejrzało również film o tematyce misyjnej². Warto jednak zapytać o rolę wychowawczą tak licznie odwiedzanego Muzeum – jakie stawia sobie zadania, co chce przekazywać, jak wypełnia swą misję?

Widać wyraźnie intencję twórców Muzeum, by dać widzowi coś więcej niż tylko trochę przelotnych i przypadkowych wrażeń, pre-

¹ Zob. A. Mączyńska, *Muzeum Archeologiczne w Poznaniu*, [w:] B. Ziemnicka-Darnowska, P. Pawlina (red.), *Nowoczesne zarządzanie muzeum*, Lublin 2007, s. 55.

² Zob. *Sprawozdania pracy Muzeum od 2004 do 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

zentując społeczeństwu te dzieła, które, za sprawą swej rangi kulturalnej, naukowej, artystycznej czy historycznej, znalazły się pod opieką Muzeum. Przede wszystkim jednak, ze względu na swój profil misyjno-etnograficzny, zadaniem Muzeum jest przekazywanie dziedzictwa kulturowego różnych cywilizacji i kształtowanie świadomości misyjnej wśród ludzi żyjących zarówno na Warmii, jak też w całej Polsce.

W niniejszym artykule przedstawię krótko historię placówki i powstawania kolekcji muzealnej. Następnie opiszę w zarysie wpływ sztuki na rozwój człowieka, by w końcu poddać analizie działalność wystawową Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w przeciągu ostatnich sześciu lat.

1. Historia Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie

Pionierem idei muzealnictwa misyjno-etnograficznego Księży Werbistów w Polsce był o. Emil Drobny SVD. W 1922 roku założył pierwszą tego typu kolekcję w Domu Misyjnym Królowej Apostołów w Rybniku. Niestety, tamto muzeum nie przybrało przewidywanych rozmiarów i charakteru. Na przeszkodzie stanęła druga wojna światowa; wiele z już zgromadzonych eksponatów uległo zniszczeniu bądź zaginęło, a sam pomysłodawca musiał opuścić kraj. Przebywając pewien czas w Afryce o. Drobny zebrał szereg cennych eksponatów, które następnie przesłał do Polski. Sam do Ojczyzny już jednak nie wrócił.

Po wojnie idea muzeum misyjno-etnograficznego odżyła na nowo i głównym punktem jej rozwoju stało się Misyjne Seminarium Duchowne Księży Werbistów w Pieniężnie (Warmia)³. Opierając się na części obiektów zachowanych z przedwojennych zbiorów, Muzeum rozszerzało swoje zasoby i tworzyło nowe kolekcje. Początkowo nie było stałych gabinetów etnograficznych – organizowane były jedynie okolicznościowe wystawy misyjne. Stałe gabinety misjologiczne urządzono w 1966 roku na pierwszym piętrze Domu Misyjnego św. Wojciecha. Ówczesna ekspozycja obejmowała eksponaty afrykańskie, azjatyckie i nowogwinejskie⁴.

³ Na temat założenia Domu Misyjnego św. Wojciecha w Pieniężnie i jego działalności zob. J. Skrabania, *Historia Domu Misyjnego św. Wojciecha w Pieniężnie do 1945 roku ze szczególnym uwzględnieniem okresu Trzeciej Rzeszy*, [w:] „Nurt SVD”, t. 128, nr 2, 2010, s. 9-48; J. Brzozowski, *Misyjne Seminarium Duchowne Księży Werbistów w Pieniężnie (1948-2008). Sześćdziesiąt lat służby dziełu misyjnemu Kościoła*, [w:] „Nurt SVD”, t. 123-124, nr 3-4, 2008, s. 239-248; W. Wesoly, *Absolwenci Misyjnego Seminarium Duchownego w Pieniężnie w liczbach*, [w:] „Nurt SVD”, t. 128, nr 2, 2010, s. 49-58.

⁴ Zob. Przewodnik Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pienięż-

Dzisiaj zbiory Muzeum prezentowane są w ośmiu sekcjach wystaw stałych i trzech sekcjach wystaw czasowych, na 328,75 m² łącznej powierzchni ekspozycyjnej. Ponadto, w skład przestrzeni muzealnej wchodzi: sala kinowa zajmująca 70,56 m²; pracownia i biuro o łącznym metrażu 30,77 m²; magazyny o powierzchni 69,94 m² oraz pomieszczenie gospodarcze mające 13,78 m². W sumie⁵ Muzeum zajmuje 513,8 m². W obecnym miejscu, czyli w suterenie Seminarium, Muzeum istnieje od 1984 roku. Placówka gromadzi przede wszystkim zbiory z zakresu kultury pozaeuropejskiej, ale także europejskiej. Ponad tysiąc obiektów udostępnionych zwiedzającym prezentuje dorobek duchowy i materialny ludów Chin, Japonii, Indii, Indonezji, Papui Nowej Gwinei oraz krajów Afryki i Ameryki Łacińskiej. Dzięki obiektom przyrodniczym można „dotknąć” fauny i flory niemal całego świata.

Trzon istniejącego zbioru tworzą: stroje i tkaniny (selendangi⁶; obuwie⁷; japoński strój męski⁸; boliwijskie chusty⁹; topi – męskie nakrycie głowy¹⁰); ozdoby (różnego rodzaju bransoletki¹¹; naszyjniki z nasion i muszelek¹²); sprzęty domowe (pałeczki do jedzenia ryżu¹³; siatki „bilum”¹⁴; naczynia z tykwy¹⁵; kubki¹⁶); narzędzia pracy (siekiery kamienne z Papui Nowej Gwinei¹⁷, krosna z Indonezji¹⁸); instrumenty muzyczne (grzechotki¹⁹, bębniaki, flety²⁰); broń (kołczan ze strzałami²¹, strzały²²,

nie, Pieniężno 1999, s. 1-2.

⁵ Zob. *Plany muzeum*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁶ *Księga inwentarzowa muzealiów etnograficznych* [w Pieniężnie], t. I, s. 71.

⁷ Tamże, s. 29.

⁸ Tamże, t. V, s. 1314.

⁹ Tamże, t. III, s. 976.

¹⁰ Tamże, t. IV, s. 1194.

¹¹ Tamże, t. I, s. 21.

¹² Tamże, t. III, s. 922.

¹³ Tamże, t. V, s. 1316.

¹⁴ Tamże, s. 1302.

¹⁵ Tamże, t. III, s. 922.

¹⁶ Tamże, t. I, s. 27.

¹⁷ Tamże, t. III, s. 928.

¹⁸ Tamże, t. III, s. 794.

¹⁹ Tamże, s. 769.

²⁰ Tamże, t. V, s. 1318.

²¹ Tamże, t. III, s. 952.

²² Tamże, s. 808.

łuki²³); przedmioty kultowe (krzyże²⁴, rzeźby Maryi z Dzieciątkiem²⁵, stuły²⁶, figurki przodków²⁷, maski kultyczne²⁸, fetysze²⁹, kamienie kultyczne³⁰, posążki bóstw³¹); rzeźby (figury aniołów³², figurki starców³³, zwierząt³⁴); obrazy (ze skrzydeł motyli³⁵, malowane na tkaninie³⁶, haftowane³⁷, batik³⁸) – i wiele innych.

Eksponaty zgromadzone w gabinetach etnograficznych są w większości darem polskich misjonarzy. Ukazują religijny, kulturowy, społeczny i gospodarczy kontekst, w jakim Kościół ustami swoich „robotników” głosi Ewangelię. Ponadto, przybliżają rolę Kościoła misyjnego, a także pokazują ludzkość niestrudzenie poszukującą Boga. Przypominają różne kultury i cywilizacje, które już zaginęły lub właśnie zanikają. Pokazują rozwój ludów i ich kultur, uczą szacunku dla człowieka jako twórcy kultury.

Ogólna liczba opracowanych muzealiów wynosi ponad 7,5 tysiąca ekspонатów etnograficznych i ponad 650 ekspонатów przyrodniczych – czyli ponad 8 tysięcy wszystkich obiektów³⁹. Każdy wpływający do Muzeum ekspонат jest najpierw sygnowany – otrzymuje oznaczenia „SVD” oraz kolejny numer inwentarza. Osobno traktuje się eksponaty przyrodnicze, które znakowane są kolejnym numerem oraz literą „p”. Następnie eksponaty wpisywane są do ksiąg inwentarzowych (numer wpisu, data, nazwa i krótki opis przedmiotu, materiał, z jakiego jest wykonany, oraz technika wykonania, wymiary, pochodzenie). Każdy ekspонат posiada jeszcze dodatkowe określenie – przy-

²³ Tamże, t. III, s. 769.

²⁴ Tamże, s. 972.

²⁵ Tamże, s. 916.

²⁶ Tamże, t. IV, s. 1124.

²⁷ Tamże, t. III, s. 836.

²⁸ Tamże, s. 769.

²⁹ Tamże, s. 721.

³⁰ Tamże, s. 972.

³¹ Tamże, t. I, s. 63.

³² Tamże, t. III, s. 928.

³³ Tamże, t. IV, s. 1124.

³⁴ Tamże, t. III, s. 757.

³⁵ Tamże, s. 769.

³⁶ Tamże, s. 972.

³⁷ Tamże, t. V, s. 1358.

³⁸ Tamże, s. 1287.

³⁹ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

naależność do sekcji⁴⁰. Pieniężnieńskie Muzeum Misyjno-Etnograficzne posiada również swoje stałe ekspozycje w innych Domach Misyjnych Polskiej Prowincji Księży Werbistów: w Domu Dobrego Pasterza i w Domu św. Krzyża w Nysie, w Domu św. Stanisława Kostki w Chludowie, w Domu św. Józefa w Górnej Grupie, w Domu Słowa Bożego w Lublinie, w Domu św. Kazimierza w Białymstoku oraz w Domu św. Arnolda w Laskowicach Pomorskich.

Każde muzeum jest z definicji instytucją pozostającą w służbie społeczeństwu, której podstawowym zadaniem jest gromadzenie zbiorów z wybranych dziedzin, ich naukowe opracowywanie, konserwacja i upowszechnianie⁴¹. Zadania, jakie postawiło sobie Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w Pieniężnie, wynikające z jego statutu uwzględniają ponadto:

- pomoc w przygotowaniu do pracy misyjnej przez udostępnianie zbiorów do nauczania etnologii, religioznawstwa i misjologii;
- przybliżanie tematyki misyjnej przez stałe i czasowe wystawy;
- współpracę z misjonarzami;
- działalność naukowo-publicystyczną;
- współpracę z naukowcami oraz z instytucjami zajmującymi się etnografią, religioznawstwem, misjologią i muzeologią⁴².

Jak już wspomniałam, zbiory misyjno-etnograficzne powinny przede wszystkim służyć pomocą alumnom seminarium w przygotowaniach do przyszłej pracy misyjnej. Poza tym, winny budzić szerokie zainteresowanie lokalnej społeczności sprawą misji. Dobrze wykorzystane, mogą propagować ideę misyjną oraz być kopalnią wiedzy na temat różnych kultur i tradycji w krajach misyjnych. Zbiory te to autentyczne świadectwo działalności misyjnej Kościoła, odbywającej się w konkretnych i różnych od rodzimych środowiskach kulturowych. Warunkiem owocnej pracy na misjach jest m.in. zrozumienie kultury danych narodów, poznanie struktur społecznych i zwyczajów, systemów etycznych i poglądów religijnych, historii, a także ich problemów dnia codziennego. Stąd też zbierane i kolekcjonowane są – oprócz przedmiotów etnograficznych – eksponaty ukazujące naturalne warunki życia: dokumenty przyrodnicze, fotografie, listy i różnorakie pamiątki⁴³.

⁴⁰ Zob. K. Traczyk, *Kościelne zbiory misyjno-etnograficzne w Polsce*, nadbitka z czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, Lublin 1981, s. 55.

⁴¹ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2004, s. 259.

⁴² Zob. K. Traczyk, *Kościelne zbiory...*, dz. cyt., s. 53.

⁴³ Zob. tenże, s. 3-4.

2. Wpływ sztuki na rozwój człowieka

Uprawianie sztuki, twórczość artystyczna – to „swoista postać celowej działalności człowieka, polegającej na tworzeniu nowych, oryginalnych wartości, którym z reguły przysługuje atrybut piękna”⁴⁴. W teorii i praktyce edukacyjnej za sztukę uznano wszystkie dyscypliny artystyczne, a każdej z dyscyplin przyznano określone miejsce i rolę w kształtowaniu oraz wzbogacaniu człowieka. Stwierdza się, że może on być wychowywany i wzbogacany przez sztukę zarówno wtedy, gdy ogląda, słucha, czyta – jak też wówczas, gdy maluje, śpiewa lub interpretuje słowa i dźwięki w sposób osobisty i ekspresyjny. Oba wspomniane aspekty sztuki mają swój sens wychowawczy w odniesieniu do wszystkich dyscyplin artystycznych. Pedagog opowiada się więc za szeroką koncepcją sztuki – dla niego sztuka to w równym stopniu wytwór, produkt, dzieło – co aktywność, twórczość, działanie. Sztuka, pojmowana jako bardzo swoisty „instrument” edukacyjny, skierowana jest przede wszystkim ku siłom duchowym, ku wnętrzu człowieka, ku tej sferze jego przeżyć i doznań, które z największym trudem dają się przełożyć na zaplanowane i zorganizowane sytuacje wychowawcze. Sztuka przeżywana i uprawiana w sposób nieprofesjonalny nie jest „środkiem” do czegoś innego, niż owo doznanie estetyczne lub działanie artystyczne. Przeżycie estetyczne bowiem uruchamia drzemiące mechanizmy ludzkiej psychiki, budzi jej „uśpione siły i blask”.

„Właśnie dzięki sztuce niektóre przymioty człowieka, jego wrażliwość, wyobraźnia, zdolność do osobistego reagowania na bodźce świata zewnętrznego – ujawniają się ze szczególną ostrością”⁴⁵.

Zdaniem wyżej cytowanej pedagog, Ireny Wojnar, dzięki intensyfikacji procesów upowszechniania zarówno wartości kultury europejskiej, jak i otwarciu na kultury krajów trzeciego świata, w wyniku stale wzbogacanej twórczości nowej, pobudzanej wartościami piękna otwartego, coraz więcej zjawisk określa się dziś mianem sztuki.

„Sztuka wyraża człowieczeństwo najbardziej twórcze i wysublimowane, służy więc umacnianiu się wzniosłych ideałów ludzkości”⁴⁶.

⁴⁴ W. Okoń, *Nowy słownik...*, dz. cyt., s. 404.

⁴⁵ Zob. I. Wojnar, *Sztuka i wychowanie*, [w:] W. Pomykało (red.), *Encyklopedia pedagogiczna*, Warszawa 1993, s. 806.

⁴⁶ Zob. tenże, s. 807.

W kontekście tych słów śmiało można powiedzieć, że również zbiory misyjno-etnograficzne mieszczą się w tak rozumianym kanonie sztuki i że także spełniają owe funkcje w swym najbliższym środowisku. Podobnie jak inne dzieła, wychowują odbiorców do możliwie szerokiej akceptacji różnorodnych zjawisk artystycznych, uczą umiejętności ich postrzegania, rozumienia procesów naturalnej ewolucji, uwrażliwiają na wieloraki i otwarty charakter piękna.

Ponadto, oddziaływanie na człowieka przez kontakt z egzotyką określa horyzonty kształcenia w zakresie szerszym niż tylko wrażliwość estetyczna. Wpływa pośrednio na podnoszenie kultury życia codziennego i estetyki przejawiającej się w sposobie mówienia, ubierania, mieszkania, żywienia.

„Przeżywanie piękna obecnego w sztuce jest niezbędnym elementem szczęścia ludzkiego, wzbogacania życia, rozwoju osobowości”⁴⁷.

3. Wychowawcze i edukacyjne zadania Muzeum

Do zadań Muzeum Misyjno-Etnograficznego związanych z odwiecznymi zaliczyć można prezentację stałych zbiorów, wystawy czasowe, programy edukacyjne, zajęcia i wydarzenia krótkotrwałe oraz działalność oświatową. W kontakcie z eksponatami z misji i w ich upowszechnianiu wyróżnić należy, podobnie jak w przypadku każdego innego muzeum, dwa momenty: pierwszym jest udostępnianie danych wytworów, określonych dzieł, drugim natomiast – ich uprzyśtępnianie. Udostępnianie polega na wprowadzaniu prac w konkretnej postaci w zasięg wzrokowego lub słuchowego odbioru człowieka. Wejście w bezpośredni kontakt z dziełem jest pierwszym nieodzownym warunkiem poznania i przeżywania sztuki, czyli estetycznych reakcji na dzieło. Drugim warunkiem jest uprzyśtępnianie, rozumiane jako swoisty zabieg pedagogiczny, polegający na udzielaniu odbiorcy pomocy w zrozumieniu i przeżywaniu tego wszystkiego, co w danym utworze stanowi o jego wartości. „Bez takiego zabiegu większość ludzi nie byłaby zdolna do pożytecznego, kształcącego odbioru sztuki”⁴⁸ prezentowanej w muzeach.

⁴⁷ Zob. C. Maziarz, *Proces samokształcenia*, [w:] W. Okoń, B. Suchodolski (red.), *Biblioteka nauczyciela*, Warszawa 1966, s. 63.

⁴⁸ C. Maziarz, *Proces samokształcenia*, dz. cyt., s. 62.

Rola udostępniania dziedzin „ludzkiej twórczości, wyróżnionej ze względu na związane z nią wartości estetyczne”⁴⁹, przypadająca w udziale m.in. ekspozycjom i wystawom organizowanym przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne, polega na rozbudzaniu ciekawości świata, odkrywaniu nowych zainteresowań i upodobań, szczególnie zaś na wzbudzaniu zainteresowań misjami. Ekspozycje spełniają też zadania edukacyjne i wychowawcze, ukazując w swoisty sposób prawdę o świecie i o życiu człowieka, a przez to zbliżając do świata i do ludzi, ucząc rozumienia innych, pobudzając do myślenia. Owa ciekawość świata rozbudza inteligencję, otwiera umysł i rodzi kreatywność. Wystawom przypada też w udziale funkcja kulturalno-wychowawcza, polegająca na różnych formach kontaktowania odbiorców z dziełami, na właściwej ich prezentacji i komentarzu. Kontakt ze sztuką za pośrednictwem Muzeum pozwala przeżywać pozytywne emocje, uczy wrażliwości – nie tylko artystycznej.

Sztuka, szczególnie egzotyczna, wymaga informacji i wyjaśnienia, pomocnego we właściwym jej odczytaniu, zrozumieniu i odczuwaniu we współczesnych kategoriach oceny. Zadaniem placówki jest uczenie odbiorców postrzegania piękna i wartości prezentowanych eksponatów. Zwiedzanie muzeów etnograficznych i innych placówek prezentujących zdobycze kulturalne i cywilizacyjne innych narodów „uczy tolerancji i poszanowania innych, bez względu na ich przekonania”⁵⁰.

W działalność misyjną Kościoła wpisują się dwa zadania: bezpośrednia praca na misjach i wysiłek nad rozszerzaniem idei misyjnej w krajach chrześcijańskich. Kolekcjonerstwo misyjno-etnograficzne oraz organizowanie wystaw i zapoznawanie zainteresowanych z warunkami, w jakich działalność ewangelizacyjna ma miejsce – to dwa z wielu sposobów rozszerzania idei misyjnej. Muzeum Misyjno-Etnograficzne w Pieniężnie nie jest jedynie instytucją, która gromadzi i konserwuje zbiory. Jest przede wszystkim ośrodkiem kulturalnym w swoim środowisku, jest bodźcem aktywizującym życie kulturalno-artystyczne nie tylko w Seminarium. Prowadzi akcję dydaktyczną dla zwiedzających, wychodząc naprzeciw zainteresowaniom mieszkańców miasta i okolic.

Ponieważ forma udzielania informacji na temat zbiorów muzealnych powinna być dostosowana do rodzaju zajęć i potrzeb zwie-

⁴⁹ Zob. D. Kalisiewicz (red.), *Mała encyklopedia PWN*, Warszawa 2000, s. 796.

⁵⁰ Zob. A. Monicka, *Wychowanie przez muzeum – muzeum jako czynnik wychowania dzieci przedszkolnych i młodszych*, [w:] „Zdarzenia muzealne”. Biuletyn Ośrodka Dokumentacji Zabytków, Warszawa 2000, s. 40.

dzających, stąd w Muzeum Misyjno-Etnograficznym w Pieniężnie sposobem przybliżania widzowi odległych mu kultur jest tradycyjne oprowadzanie po Muzeum. Stałe zbiory opatrzone są ponadto opisami objaśniającymi eksponaty. Na temat wystaw czasowych natomiast bywają wydawane mniej lub bardziej obszerne publikacje oraz popularne, bogate w ilustracje broszury. Zajęcia edukacyjne natomiast wspiera się również pomocami dydaktycznymi w postaci listów misjonarzy i różnego typu ciekawostek z misji.

Zbiory pieniężnieńskiego Muzeum Misyjno-Etnograficznego ilustrujące kulturę danego narodu zawierają zestawy eksponatów z zakresu różnych dziedzin: malarstwa i rzeźby, sztuki ludowej, strojów i masek, przedmiotów sztuki rzemieślniczej przeznaczonej do użytku powszechnego oraz różnorodnych pamiątek. Muzealia na ekspozycji stałej prezentowane są działami według krajów, a w działach ułożone są w grupy tematyczne: obiekty kultyczne, instrumenty muzyczne, przedmioty codziennego użytku, ubiory, broń. Zbiory te mają głównie na celu, jak już kilkakrotnie wspomniałam, upowszechnianie idei misyjnej. Dzięki wystawom zwiedzający mają okazję bezpośrednio zetknąć się z konkretnością misyjną.

3.1. Ekspozycyjna działalność Muzeum Misyjno-Etnograficznego w latach 2005-2010

Dalsza część artykułu poświęcona będzie omówieniu wystaw organizowanych przez Muzeum, a eksponowanych bądź w Seminarium w Pieniężnie, bądź poza nim, w innych instytucjach, w ostatnich sześciu latach (2005-2010). Dla Zgromadzenia Słowa Bożego kolekcjonowanie przedmiotów misyjno-etnograficznych jest jedną z dziedzin działalności naukowej, która w całości umotywowana jest pracą misyjną. W każdym większym domu Zgromadzenia zorganizowane zostało większe lub mniejsze muzeum misyjne⁵¹. Mają one służyć jako pomoc naukowa w wychowywaniu nowych pokoleń misjonarzy.

Muzeum w Pieniężnie cieszy się wielką popularnością, mimo że w ostatnich latach zauważa się niewielki spadek ilości osób odwiedzających placówkę. Ekspozycje stałe obejmują i udostępniają zainteresowanym zasadniczą część obiektów będących w posiadaniu Muzeum. Wystawy te zmieniane są w niewielkim stopniu i mają raczej charakter statyczny. Stanowią równocześnie podstawę do organizacji zajęć i różnego rodzaju wydarzeń. Obok ekspozycji stałych częstą praktyką

⁵¹ Zob. K. Traczyk SVD, *Kościelne zbiory...*, dz. cyt., s. 15.

instytucji są wystawy czasowe i to zarówno w samym Muzeum w Pieniężnie, jak też poza nim.

Wykres 1. Goście odwiedzający Muzeum Misyjno-Etnograficzne w Pieniężnie

Sprawozdania z pracy Muzeum (2005–2010), Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps

W wykresie nr 1 przedstawiono graficzne zestawienie ilości osób, które odwiedziły Muzeum w Pieniężnie w ostatnich sześciu latach. Jeden „słupek” pokazuje ilość osób oglądających tylko ekspozycje wystawowe, drugi natomiast przedstawia stan liczbowy osób, które dodatkowo obejrzały filmy misyjne. Z analizy danych wynika, że najbogatszym w zwiedzających okazał się rok 2006, a największe zainteresowanie filmami misyjnymi miało miejsce w 2005 roku. Poza tym, zarówno w przypadku ilości osób zwiedzających Muzeum, jak i oglądających filmy – zauważa się niewielkie tendencje spadkowe.

3.2. Wystawy czasowe w Muzeum

Organizacja wystaw czasowych to zarówno doskonały sposób, jak i najważniejsze narzędzie służące przyciąganiu zwiedzających do Muzeum. Z tej możliwości pieniężnieńska placówka często korzysta. Każdego roku Muzeum ma w ofercie kilka takich wystaw, co pokazuje

wykes nr 2. Tematy ekspozycji wiązały się raczej ze stałymi zbiorami, choć wszechstronność motywów, zagadnień, wątków i treści niesło samo życie. Wystawy te, mimo że wymagały dużego nakładu pracy i środków, były niezastąpione w pełnieniu misji, jaką Muzeum sobie wyznaczyło.

Wykres 2. Wystawy czasowe w Muzeum w Pieniężnie

Sprawozdania z pracy Muzeum (2004-2010), Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps

Najwięcej wystaw czasowych zaprezentowano w 2007 roku. Częstotliwość ich zmian podyktowana była m.in. atrakcyjnością ekspozycji, przypadającymi rocznicami różnych znaczących wydarzeń, imprezami okolicznościowymi i innymi przyczynami. Ze względu na ograniczenie miejsca ogólna prezentacja tego zagadnienia zamieszczona została w tabelach od 1 do 6, a tylko wybrane wystawy zostały dodatkowo opatrzone uwagami pod danym zestawem spisów.

Tabela 1. Wykaz wystaw czasowych organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie w 2005 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Na indyjskiej ziemi</i>	13.04 – 06.07.2005	Fundacja Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” w Poznaniu
2.	<i>Oni są niby światło</i>	25.05 – 18.07.2005	Ks. Walter Rachwałik SAC, Częstochowa
3.	<i>Przyszłość Indian w Paragwaju</i>	07.07 – 30.09.2005	Własne
4.	<i>Drewniane cerkwie karpackie</i>	20.07 – 16.10.2005	Towarzystwo Karpackie w Warszawie
5.	<i>Pan ich posłał do Ameryki Łacińskiej</i>	03.10 – 25.02.2005	Własne

*Sprawozdania z pracy Muzeum (2004 do 2010),
Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps*

Jedną z wyżej wymienionych wystaw czasowych roku 2005 (tabela nr 1) była ekspozycja fotograficzna *Przyszłość Indian w Paragwaju*. Jej otwarcia dokonał ksiądz biskup Arnold Orowae z Papui Nowej Gwinei. Wystawa towarzyszyła wydarzeniu, jakim był kolejny Zjazd Misjonarzy; tego typu imprezy są od wielu już lat tradycyjnie organizowane w Pieniężnie w pierwszych dniach lipca. W 2005 roku spotkało się z tej okazji ok. 70 werbistów przebywających na wakacjach w Ojczyźnie, a pracujących w różnych krajach świata. Miały miejsce ciekawe prelekcje. W gronie zaproszonych gości znaleźli się m.in.: ks. dr J. Piotrowski, dyrektor Papieskich Dzieł Misyjnych, ks. dr C. Noworolnik, sekretarz Komisji Misyjnej Episkopatu Polski, ks. dr J. Wołek, dyrektor Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie oraz ks. dr J. Kloch, rzecznik prasowy Konferencji Episkopatu Polski⁵².

⁵² Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2005*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

Tabela 2. Wykaz wystaw czasowych
Organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym
Księży Werbistów w Pieniężnie w 2006 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Przestanie Dobrej Nowiny w twórczości Fratrów Misyjnego Seminarium Księży Werbistów w Pieniężnie</i>	12.04 – 27.06.2006	Własne
2.	<i>Batiki z Togo</i>	29.06 – 21.07.2006	Własne
3.	<i>O. M. Żelazek SVD, polski kandydat do Nagrody Nobla</i>	02.07 – 10.10.2006	Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie
4.	<i>Kresy – zapomniana Ojczyzna. Wystawa fotograficzna</i>	23.07 – 23.08.2006	Prace Krzysztofa Hejke
5.	<i>Spotkanie z ikoną Roberta Rumina</i>	16.12.2006 – 15.02.2007	Prace Roberta Rumina

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁵³

Wśród spisu wystaw prezentowanych w roku 2006 zamieszczonych w tabeli nr 2 warto zwrócić uwagę na tę zatytułowaną *Kresy – zapomniana Ojczyzna*. Autorem fotografii jest profesor sztuk filmowych, fotograf i operator, Krzysztof Hejke, absolwent Państwowej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi oraz Instytutu Fotografii w Pradze, wykładowca fotografiki na Wydziałach Reżyserii i Operatorskim macierzystej uczelni. Jest autorem ponad 50 wystaw indywidualnych oraz kilkunastu albumów, między innymi: *Polska Romantyczna* (7 nagród w konkursach na najpiękniejszą książkę), *Polska: Duch Ziemi* (poświęcony polskiemu folklorowi), *Katedra Lwowska obrządku tacińskiego*, *Tam gdzie lwowskie śpią Orleńta*, *Rossa od świtu do zmierzchu*, *Cmentarz Łyczakowski w Fotografii Krzysztofa Hejke*, *Mazury – i innych*⁵⁴.

⁵³ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁵⁴ Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2006*, Archiwum Muzeum Misyj-

Tabela 3. Wykaz wystaw czasowych organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie w 2007 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Wędrówka przez życie w obrazach Tadeusza Rupiewicza</i>	20.02 – 31.05.2007	Prace Tadeusza Rupiewicza
2.	<i>Wypędzeni, przepędzeni. Kształtowanie się nowego społeczeństwa na Warmii i Mazurach w latach 1945 – 1949.</i>	11.05 – 12. 06.2007	Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Olsztynie
3.	<i>Tajemnice afrykańskich lalek</i>	18.06 – 23.11.2007	Muzeum Narodowe w Szczecinie
4.	<i>Zwykła niezwykła codzienność. Bielińscy Kameduli w obiektywie Adama Raszki</i>	17.06 – 19.11.2007	Prace Adama Raszki i eksponaty z Klasztoru Kamedułów na Bielanach w Krakowie
5.	<i>Polscy Werbiści na Czerwonej Wyspie. Wystawa fotograficzna</i>	28.11.2007 – 04.2008	Prace polskich werbistów pracujących na Madagaskarze
6.	<i>Z niezwykłej szafy świata</i>	21.12. 2007 – 04. 2008	Własne

Źródło: *Sprawozdania z pracy Muzeum*⁵⁵

Analizując tabelę nr 3 prezentującą wystawy czasowe z 2007 roku warto się zatrzymać przy ostatniej z nich. Ekspozycja zatytułowana *Z niezwykłej szafy świata* prezentuje ubiory obrzędowe, tradycyjne i współczesne z różnych zakątków globu. Ubiory te niosą informacje, które można czerpać z motywów, kolorystyki i technik wykonania tkanin. Mogą stanowić wyraz uczuć, gustu, poczucia dobrego smaku, ale mogą być też jednym ze sposobów porozumiewania się z otoczeniem, przesyłania w sposób zamierzony i celowy sygnałów na temat swego wewnętrznego porządku myślenia i odczuwania⁵⁶.

no-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁵⁵ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁵⁶ Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2007*, Archiwum Muzeum Misyj-

Tabela 4. Wykaz wystaw czasowych organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie w 2008 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Dr Kurt Obitz – lekarz weterynarii, dziennikarz i działacz mazurski</i>	25.02 – 24.06.2008	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
2.	<i>Zgasto słońeczko ludzkości – reakcje społeczeństwa polskiego na śmierć Stalina</i>	05.05 – 16.06.2008	Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Olsztynie
3.	<i>Tajemnica codzienności. Wystawa fotograficzna</i>	18.06 – 06.10.2008	Br. Korneliusz Konsek SVD
4.	<i>Przybyliśmy. Wystawa fotografii</i>	01.07 – 02.10.2008	Studenci prof. Krzysztofa Hejke z Pracowni Reportażu PWSFTviT w Łodzi
5.	<i>Wileńska architektura sakralna doby baroku. Dewastacja i restauracja</i>	13.10.2008 – 19.01.2009	Muzeum im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁵⁷

Ze spisu wystaw z 2008 roku (tabela nr 4) warto zwrócić uwagę na ekspozycję fotograficzną pt. *Przybyliśmy*, przygotowaną przez studentów wspomnianego już prof. K. Hejke. Jest to próba zapisu atmosfery, którą przeżywali Polacy w ostatnich dniach życia Jana Pawła II. Zdjęcia były świadectwem siły ducha i niewyobrażalnej wprost potrzeby wspólnoty, doświadczanej wówczas przez ludzi. Były też dowodem na to, że zdominowany przez walkę o poprawę pozycji społecznej, otoczony wirtualną rzeczywistością człowiek XXI wieku nie wyzbył się wrażliwości, nie utracił umiejętności oddzielenia ziarna od plew, ma serce i potrafi weń spoglądać⁵⁸.

no-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁵⁷ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁵⁸ Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2008*, Archiwum Muzeum Misyj-

Tabela 5. Wykaz wystaw czasowych organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie w Pieniężnie w 2009 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Sztuka egzotycznych tkanin – Indonezja i Afryka</i>	04.02 – 19.02.2009	Własne
2.	<i>Kłosa i ziarna. Wystawa fotograficzna</i>	20.02 – 11.05.2009	Prace br. Korneliusza Konseksa SVD
3.	<i>Kociański – dialog inspiracji</i>	13.05 – 20.05.2009	Prace malarskie Edwarda Kociańskiego
4.	<i>Misje jezuickie w Boliwii wczoraj i dzisiaj</i>	11.07 – 17.08.2009	Prezentacja części dorobku o. Piotra Nawrota SVD
5.	<i>Wiejskie impresje. Ceramika i kwiaty artystyczne</i>	31.08 – 27.11.2009	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁵⁹

Kurban Bajram to turecka nazwa muzułmańskiego Święta Ofiary, zwanego po arabsku *id al-adha*, przypadającego na zakończenie pielgrzymki do Mekki. To największe święto muzułmańskie wyznawcy islamu obchodzą trzy lub cztery dni na pamiątkę ofiary, którą miał złożyć Bogu Abraham ze swego jedynego syna Izmaela⁶⁰. Ostatecznie jednak Bóg przyjmuje w ofierze baranka. Dla uczczenia tego wydarzenia muzułmanie rytualnie zabijają zwierzęta, które następnie spożywają podczas uroczystych posiłków. Przesłaniem tego święta jest całkowite poddanie się Bogu i ufność w Jego miłosierdzie⁶¹. Wskazana w tabeli nr 5 fotograficzna wystawa z 2009 roku zatytułowana *Kłosa i ziarna* – ilustruje te właśnie obrzędy w białoruskim mieście Iwia.

no-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁵⁹ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁶⁰ Według tradycji muzułmańskiej to on miał być złożony w ofierze, w przeciwieństwie do tradycji chrześcijańskiej, w myśl której ofiarowany był Izaak.

⁶¹ Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2009*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

Tabela 6. Wykaz wystaw czasowych organizowanych w Muzeum Misyjno-Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie w 2010 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Zbiory
1.	<i>Wolni polscy żeglarze – Piotr i Mieczysław Ejsmont</i>	28.01 – 29.03.2010	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
2.	<i>Mazury z natury – fotografia przyrodnicza M. Frycy</i>	29.03 – 30.11.2010	Muzeum im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie
3.	<i>Biblia ludu Mafa</i>	14.05.2010 – trwa	Własne
4.	<i>Twarze Indonezji. Wystawa fotograficzna Renaty Lesner-Szwarc i Dobrochny Olszewskiej</i>	01.12.2010 – trwa	Prace Renaty Lesner-Szwarc i Dobrochny Olszewskiej

Źródło: *Sprawozdania z pracy Muzeum*⁶²

Wystawę pt. *Twarze Indonezji* zorganizowało Koło Naukowe Antropologii Kultury Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (grupa alumnów z Seminarium w Pieniężnie). Do realizacji pomysłu wykorzystano fotografie Renaty Lesner-Szwarc i Dobrochny Olszewskiej, dwóch studentek, dziś pracownic Katedry Etnologii Kulturowej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, które przez ponad rok prowadziły badania w Indonezji (pierwsza studiowała taniec w Surakarcie, druga – język indonezyjski w Padang). Prezentacja wybranych zdjęć ukazuje ludzi w pewnym kontekście, które u autorek wywołują konkretne wspomnienia. Obrazy przedstawiają sceny z życia mieszkańców Indonezji widziane oczami dwóch osób i są zaproszeniem do małej podróży ich śladami⁶³.

Wystawy czasowe, zarówno te organizowane w placówce, jak też poza nią, pozwalają zaprezentować pewne tematy bardziej obszernie, niż jest to możliwe przy ekspozycjach stałych. Ponadto, pozwalają

⁶² Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

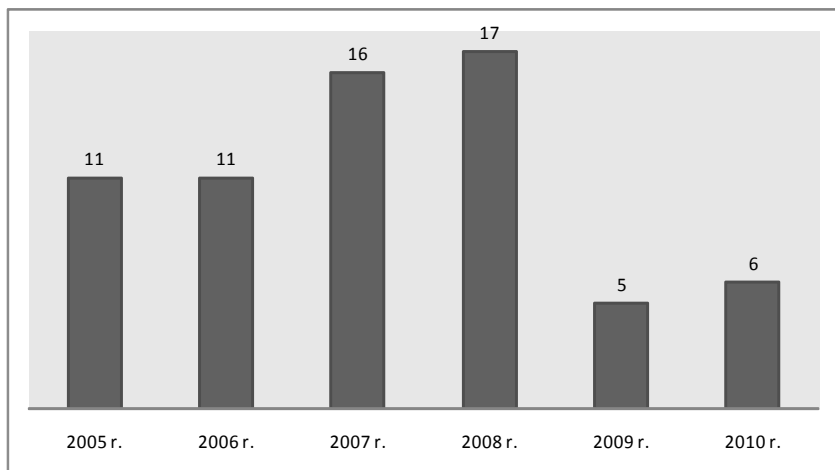
⁶³ Zob. *Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

zwrócić uwagę na aktualny temat i dają możliwość podkreślenia jego treści oraz przesłania.

3.3. Wystawy czasowe organizowane poza Muzeum

Jedną z cenionych form pracy wychowawczej każdego muzeum są wystawy objazdowe. Eksponowanie zbiorów choćby w szkołach ułatwia młodzieży kontakt ze sztuką i stanowi często ilustrację albo uzupełnienie lekcji. Uczniom dają ponadto okazję do wykazania się kreatywnością, stwarzając potrzebę organizowania odpowiedniej oprawy dla eksponatów, dekoracji oraz podjęcia opieki nad zbiorami. Natomiast wystawy organizowane w innych muzeach są okazją do nawiązywania i rozwijania szeroko rozumianej współpracy, wzajemnego wypożyczania eksponatów lub współorganizowania różnych imprez kulturalnych. Organizowane w ośrodkach kultury, nauki, w parafiach – czynią określoną dziedzinę sztuki wraz z jej przesłaniem bardziej dostępną i powszechną, a przez to bardziej zrozumiałą i bliższą.

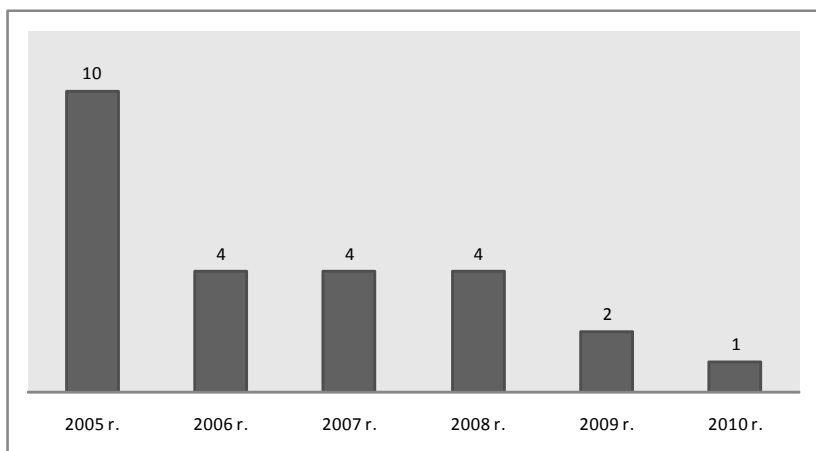
Wykres 3. Wystawy poza Muzeum przygotowane w całości z pieniężnińskich eksponatów

Sprawozdania z pracy Muzeum (2005–2010),
Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps

Wykres nr 3 prezentuje dane na temat wystaw misyjnych realizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne poza własnym terenem. Działalność zewnętrzna muzeów, zbiorów i kolekcji wyraża się najczęściej w postaci wystaw czasowych. Każda wystawa staje się czynnikiem przyciągającym zwiedzających⁶⁴. Najwięcej tego typu imprez zorganizowano w 2008 roku. Rok 2009 okazał się pod tym względem najmniej aktywny. Często były to wystawy związane z imprezami misyjnymi, zjazdami, dniami i tygodniami misyjnymi albo z katechezą misyjną w szkołach. Wystawy czasowe są znakiem żywotności kościelnych zbiorów misyjno-etnograficznych oraz zainteresowania dziełem misyjnym⁶⁵.

Wykres 4. Wystawy misyjne poza Muzeum, w skład których wchodziły również eksponaty z Pieniężna

*Sprawozdania z pracy Muzeum (2005–2010),
Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps*

Wykres nr 4 ukazuje współdziałanie Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie z innymi placówkami muzealnymi w zakresie organizowania wspólnych wystaw. Najbardziej ożywiona współpraca miała miejsce w 2005 roku, najmniej aktywności zauważa się w roku 2010. W przeciągu ostatnich sześciu lat ekspozowane były wystawy różnorodne, dotyczące wielu spraw i tematów. W Muzeum

⁶⁴ Zob. K. Traczyk SVD, *Kościelne zbiory...*, dz. cyt., s. 20.

⁶⁵ Tenże, s. 51.

w Bielsku-Białej zorganizowana została wystawa *Jedność w różnorodności – bogactwo kulturowe świata indonezyjskiego* (2007); w Muzeum Okręgowym w Tarnowie – *Szopka różnych kultur* (2007); w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu – *Afryka – nowe odkrycia* (2008); w Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – *Rola Kościoła katolickiego w kultywowaniu polskiej tradycji i tożsamości narodowej* (2009); w Muzeum Historycznym Miasta Gdańska – *W poszukiwaniu pierwszej gwiazdki* (2010)⁶⁶. Powyższe zestawienie jest tylko przykładowe, niekompletne, a mimo to odzwierciedla niejako żywotność i „ruch wystawowy”, oraz pokazuje użyteczność eksponatów misyjnych, co daje pewne pojęcie o szerokim zainteresowaniu egzotyką misji.

Poniższe tabele zawierają spisy wystaw, które Muzeum z Pieńżna zorganizowało w różnych innych miejscach i ośrodkach.

Tabela 7. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2005 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>Człowiek między dwoma światami – św. Józef Freinademetz</i>	01.01 – 08.01.2005	WSD Płock, Koło Misyjne
2.	<i>Indianie Paragwaju i świata andyjskiego</i>	07.01 – 08.03.2005	Muzeum w Grudziądzu
3.	<i>Za chińskim murem</i>	29.01.2005	Sala Mieszczkańska Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku
4.	<i>Chińczyk z Tyrolu</i>	29.01.2005	Kościół św. Elżbiety w Gdańsku
5.	<i>Afryka</i>	18.03 – 23.03.2005	Zasadnicza Szkoła Budowlana w Braniewie

⁶⁶ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

6.	<i>Ze skarbcza Afryki</i>	30.04 – 10.05.2005	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
7.	<i>Indonezja</i>	04.05.2005 – 30.04.2006	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
8.	<i>Ameryka Łacińska</i>	14.05 – 31.08.2005	Muzeum Chełmskie w Chełmie
9.	<i>Japonia epoki samurajów</i>	11.06 – 30.08.2005	Muzeum w Nysie
10.	<i>Kultura Ameryki Południowej</i>	20.06 – 29.09.2005	Muzeum w Ostródzie
11.	<i>O. Marian Żelazek – na indyjskiej ziemi</i>	22.10 – 29.11.2005	Muzeum w Grudziądzu
12.	<i>Przyszłość Indian w Paragwaju</i>	04.10 – 31.12.2005	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
13.	<i>Ze skarbcza Oceanii – Wyspa Rajskiego Ptaka i Kamiennej Siekierzy</i>	10.10 – 31.10.2005	Ośrodek Kultury i Sztuki Resursy Obywatelskiej w Radomiu
14.	<i>Świat Indian Paragwaju</i>	27.10 – 29.10.2005	Hala Międzynarodo- wych Targów Gdańskich w Gdańsku Oliwie
15.	<i>Ameryka Łacińska oczyma misjonarzy</i>	07 – 18.03.2005	Gimnazjum w Kietrze
16.	<i>Biblia w naszym życiu</i>	10 – 18.04.2005	Gimnazjum w Kietrze
17.	<i>Rzeźba orientalna</i>	05.05 – 05. 12. 2005	Muzeum w Kętrzynie

18.	<i>O. Marian Żelazek SVD – polski kandydat do Pokojowej Nagrody Nobla</i>	17.06 – 30.09.2005	Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie – Galeria Azjatycka
19.	<i>Śladami o. Żelazka</i>	16 – 17.09.2005	Dom Misyjny SVD w Nysie
20.	<i>O. Marian Żelazek SVD – polski kandydat do Pokojowej Nagrody Nobla</i>	27.10.2005 – 28.02.2006	Muzeum Okręgowe w Koninie, Zamek Gosławice
21.	<i>Misje w Chinach</i>	06 – 21.12.2005	Gimnazjum w Kietrze

Źródło: *Sprawozdania z pracy Muzeum*⁶⁷

Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział Miejski w Chełmie (tabela nr 7 – rok 2005) w plan Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej wpisało wykłady, wystawy, koncerty i spotkania ze znanymi i cenionymi reprezentantami sfery kultury. W programie ujęto także Dzień Misyjny z oprawą w postaci spotkań z misjonarzami i misyjną wystawą *Ameryka Łacińska*. Organizatorzy chcąc wzbudzić wśród młodzieży zainteresowanie tematyką misyjną, także religią, kulturą i obyczajami ludności różnych kontynentów⁶⁸, zaprosili Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów do współudziału. Podjęta przez misjonarzy z Pieniężna propozycja dobrze ilustruje tzw. zajęcia krótkotrwałe, prowadzone przez muzea, które oprócz ekspozycji stałej i wystaw czasowych są coraz bardziej popularne i zaliczane do programów edukacyjnych, prowadzonych przez tego typu instytucje. Takie oferty obejmują przede wszystkim odczyty, kursy, koncerty, wycieczki, a także inne formy działania, dzięki którym muzea przyciągają do siebie zwiedzających i czynią z nich stałych odbiorców oferty⁶⁹.

⁶⁷ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁶⁸ Zob. *Wystawy czasowe poza Muzeum – 2005*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁶⁹ Zob. H. Aarts, K. Plaisier, *Czym jest muzeum*, [w:] B. Ziemińska-Darnowska, P. Pawlina (red.), *Nowoczesne zarządzanie muzeum*, Lublin 2007, s. 19.

Tabela 8. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2006 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>Ameryka Łacińska</i>	16.05 – 03.06.2006	Parafia Rzymsko-Katolicka w Urszulinie
2.	<i>Pan ich postać ich do Ameryki Łacińskiej</i>	19 – 21 06.2006	Centrum Rekolekcyjno-Formacyjne Księży Werbistów w Ocyplu
3.	<i>Indonezja raz jeszcze</i>	24.03.2006 – 05.03.2007	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
4.	<i>Czar Afryki</i>	20.04.2006	Dom Misyjny SVD w Chłudowie
5.	<i>W kraju Puk-Puka</i>	31.05.2006 – 31.05.2007	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
6.	<i>Żegnaj Ojciec Eugeniuszu</i>	19 – 21. 06.2006	Centrum Rekolekcyjno-Formacyjne Księży Werbistów w Ocyplu
7.	<i>Ameryka Łacińska</i>	05.07 – 18.10.2006	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
8.	<i>O. Eugeniusz Śliwka – wspomnienie. Wystawa panelowa</i>	01 – 16 10.2006	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Gdańsku
9.	<i>O. Marian Żelazek – Ojciec Trędowatych</i>	21 – 28 10.2006	Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Zwoleniu
10.	<i>O. Marian Żelazek – Ojciec Trędowatych</i>	18 – 25 11.2006	Kościół pw. św. Franciszka w Komprachcicach
11.	<i>o. Marian Żelazek – Ojciec Trędowatych</i>	26.11 – 05.12.2006	Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP w Domecku

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁷⁰⁷⁰ Zob. Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010..., dz. cyt.

Wystawa misyjna (tabela nr 8 – rok 2006) pt. *O. Maran Żelazek SVD – Ojciec Trędowatych* zorganizowana została w Komprachcicach na Opolszczyźnie z okazji tzw. kermaszu, czyli uroczystości 70-lecia istnienia kościoła parafialnego. Uświetnieniem duchowym, ale i zewnętrznym, była wystawa wzbogacona o słowo, które przybliżyło postać niezwykłego misjonarza i jego pełną poświęceń pracę w Indiach⁷¹.

Tabela 9. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2007 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>W kraju Puk-Puka</i>	31.05.2006 – 31.05.2007	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
2.	<i>Świat ozdób Indian Ameryki Południowej</i>	21.01.2007	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
3.	<i>Afrykańska codzienność. Wystawa zorganizowana z okazji VII dnia islamu w Kościele Katolickim w Polsce</i>	24 – 26.01.2007	Aula Domu Misyjnego Księży Werbistów w Pieniężnie
4.	<i>Pasja w płaskorzeźbie Henryka Klewiado</i>	02.03 – 10.04.2007	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie
5.	<i>Afryka i jej tradycje</i>	05.03.2007 – 12.05.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
6.	<i>Śladami Ojca Trędowatych</i>	06.03 – 06.05.2007	Biblioteka miejska w Braniewie
7.	<i>Bogactwo świata indonezyjskiego</i>	07.03.2007 – 12.05.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie

⁷¹ Zob. *Wystawy czasowe poza Muzeum – 2006*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

8.	<i>Pozdrowienia z Nigerii</i>	11.04.2007	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie
9.	<i>W cieniu Jagannath</i>	02.06.2007 – 20.06.2008	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
10.	<i>Afrykańskie klimaty. Wystawa przygotowana z okazji I Kongresu Afrykanistycznego</i>	17 – 21.06.2007	Aula Domu Misyjnego Księży Werbistów w Pieniężnie
11.	<i>Spotkanie kultur. Wystawa z okazji III Asamblei Plenarnej</i>	23.08 – 03.09.2007	Aula Domu Misyjnego Księży Werbistów w Pieniężnie
12.	<i>Dlaczego diabły tańczą dla Maryi</i>	01.09 – 28.09.2007	Wystawa towarzysząca wykładowi o. T. Szyski SVD, XI Festiwal Nauki w UKSW w Warszawie
13.	<i>W cieniu Jagannath – działalność misyjna o. Mariana Żelazka SVD</i>	04.09.2007 – 06.02.2008	Muzeum Mazurskie w Szczytnie
14.	<i>Dialog kontynentalny. Papua Nowa Gwinea – Ameryka Łacińska – Afryka</i>	13.09 – 20.12.2007	Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych w Spręcowie
15.	<i>Pozdrowienia z Papui</i>	08.10.2007 – 14.04.2010	Gimnazjum nr 20 w Zabrzcu-Biskupicach
16.	<i>Misja ekspozycji</i>	15.10.2007	Prowincjałat Polskiej Prowincji SVD w Warszawie

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁷²

⁷² Zob. Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010..., dz. cyt.

Wystawa *Dlaczego diabły tańczą dla Maryi* – towarzyszyła wykładowi misjologicznemu o. Tomasza Szyszki SVD zatytułowanemu *Dlaczego w Andach diabły tańczą dla Maryi?*, ogłoszonemu 25 września 2007 roku z okazji XI Festiwalu Nauki w UKSW w Warszawie (tabela nr 9 – rok 2007). Ekspozycja prezentowała także maski współcześnie używane z różnych okazji, np. Karnawału Andyjskiego lub innych lokalnych świąt cywilnych i religijnych. Maski te są przykładem sztuki andyjskich artystów, a zarazem odbiciem tego, co się dzieje w duszy andyjskiego człowieka⁷³.

Tabela 10. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2008 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>Świat ozdób Indian Ameryki Południowej</i>	21.01.2007 – 12.05.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
2.	<i>Chiny i św. Józef Freinademetz</i>	26.01.2008	Dom Misyjny SVD w Krynicy Morskiej
3.	<i>Batiki i tkaniny afrykańskie</i>	25.02. – 30.06.2008	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
4.	<i>Afryka i jej tradycje</i>	05.03.2007 – 12.05.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
5.	<i>Bogactwo świata indonezyjskiego</i>	09.03.2007 – 12.05.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
6.	<i>Muzyka barokowa w redukcjach jezuickich</i>	02.04 – 25.04.2008	Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna im. K. Lipińskiego w Lublinie
7.	<i>Pozdrowienia z Nigerii</i>	11.04.2007 – 16.04.2008	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie

⁷³ Zob. *Wystawy czasowe poza Muzeum – 2007*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

8.	<i>Nieznany świat</i>	17 – 22.04.2008	Aula Domu Misyjnego Księża Werbistów w Pieniężnie – symposium „Misje XIX wieku”
9.	<i>Pocztówki z Chin</i>	17.04.2008 – 13.01.2009	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie
10.	<i>Ojczy Marianne pamiętamy...</i>	29.04 – 29.09.2008	Kościół Seminaryjny Księża Werbistów w Pieniężnie
11.	<i>Z niezwykłej szafy świata</i>	16.05.2008 – 19.05.2008	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
12.	<i>W cieniu Jagannath</i>	02.06.2007 – 20.06.2008	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
13.	<i>Świadectwo życia, świadectwo wiary</i>	13.06.2008	Dom Misyjny SVD w Górnej Grupie
14.	<i>Z bazaru świata</i>	09 – 14.07.2008	Aula Domu Misyjnego Księża Werbistów w Pieniężnie – wystawa z okazji zjazdu misjonarzy
15.	<i>Pośród ludu kanału Pangalana</i>	02.09.2008 – 15.01.2009	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
16.	<i>Sztuka egzotycznych tkanin</i>	17.09 – 06.10.2008	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Biblioteka Główna
17.	<i>Sztuka w Papuaskiej codzienności</i>	21.10.2008	WSD w Łomży

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁷⁴

Z okazji Olsztyńskich Dni Nauki jedna z wystaw zorganizowana ze zbiorów Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie gościła

⁷⁴ Zob. Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010..., dz. cyt.

w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (tabela nr 10 – rok 2008). Na wystawie *Sztuka egzotycznych tkanin* zaprezentowano indonezyjskie i afrykańskie batiki⁷⁵.

Tabela 11. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2009 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>Wędrowniacy po Filipinach</i>	14.01.2009	Gablota przy kościele seminarijnym SVD w Pieniężnie
2.	<i>Indie o. Mariana Żelazka SVD</i>	30.01 – 06.04.2009	Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. W. Stachowiaka w Trzciance
3.	<i>Skarby Papuasów</i>	05.03 – 06.05.2009	Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu
4.	<i>Indie i Indonezja, niezwykły obraz chrześcijaństwa</i>	24.04 – 20.11.2009	Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, oddział w Mrągowie
5.	<i>Jezus ludu Mafa</i>	22.05.2009 – 30.04.2010	Dom Misyjny SVD w Białymstoku

Źródło: Sprawozdania z pracy Muzeum⁷⁶

Z okazji 40-lecia istnienia Muzeum w Mrągowie (tabela nr 11 – rok 2009) zaprezentowano niecodzienną wystawę okolicznościową *Indie i Indonezja, niezwykły obraz chrześcijaństwa*. Ekspozycja dała zwiedzającym możliwość zapoznania się z pracą misyjną Księży Werbistów w świecie, pokazała równocześnie inne kultury i inny sposób życia odległych społeczeństw⁷⁷.

⁷⁵ Zob. *Wystawy czasowe poza Muzeum – 2008*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

⁷⁶ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

⁷⁷ Zob. *Wystawy czasowe poza Muzeum – 2009*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

Tabela 12. Wykaz wystaw organizowanych przez Muzeum Misyjno-Etnograficzne Księży Werbistów w innych placówkach w 2010 r.

Lp.	Temat wystawy	Czas trwania	Miejsce ekspozycji
1.	<i>Indie o. Mariana</i>	22.01 – 07.04.2010	Galeria Sztuki w Centrum Kultury w Ostródzie
2.	<i>Indonezja u nas</i>	13.04 – 22.12.2010	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie
3.	<i>Na wschód od Białegostoku</i>	01.05.2010 – 03.06.2011	Dom Misyjny SVD w Białymstoku
4.	<i>Strefa przygody</i>	28.05 – 13.10.2010	Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie
5.	<i>Sztuka egzotycznych tkanin</i>	28.05 – 29.11.2010	Muzeum w Bielsku Podlaskim
6.	<i>Radość z Narodzenia Pana</i>	22.12.2010 – 02.02.2011	Gablota przy kościele seminaryjnym SVD w Pieniężnie

Źródło: *Sprawozdania z pracy Muzeum*⁷⁸

Wystawy organizowane tylko na własny użytek Muzeum należą raczej do rzadkości. Raz przygotowaną wystawę często wykorzystuje się i prezentuje w wielu miejscach. Jest to podejście z jednej strony ekonomiczne, a z drugiej – związane z utrzymywaniem współpracy z innymi muzeami i instytucjami. Z takiego podejścia wypływają też obustronne korzyści dotyczące zarówno strony merytorycznej, finansowej, jak i marketingowej.

Po podaniu pewnego katalogu faktów i niewielkiej refleksji teoretycznej, nasuwa się wniosek, że w ciągu ostatnich sześciu lat wkład Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie w szerzenie kultury i w upowszechnianie wartości był znaczący nie tylko w środowisku lokalnym. Przykłady przedstawionych wystaw czasowych posłużyć mogą do zobrazowania potencjału, jakie kryje w sobie Muzeum w Pieniężnie i częściowego ukazania tego, czym ono się dzieli. W miarę jak rozszerza się i wzbogaca dostęp ludzi do świata

⁷⁸ Zob. *Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010...*, dz. cyt.

szeroko rozumianej sztuki, zmienia się też treść nie tylko estetycznej świadomości człowieka. Sama ta zmiana ma już charakter edukacyjny.

Poznawać świat w dzisiejszych czasach można różnymi sposobami: za pośrednictwem Internetu, telewizji, lektur, opowiadań, oglądając fotografie i obrazy. Jednak nic nie zastąpi osobistego spojrzenia na przedmiot, konkretny muzealny eksponat, zwłaszcza ten z odległego świata. Własna obserwacja, przeżycia i przemyślenia na temat oglądanego obiektu, stanowiącego wycinek materialnej i duchowej kultury własnego lub innego narodu, posiadają wartości niepowtarzalne. W tym kontekście słowa dziennikarki M. Wareńskiej nabierają szczególnego znaczenia:

„Muzeum Misyjno-Etnograficzne w Pieniężnie stanowi jakby pomost między cichą, spokojną Warmią a odległym, barwnym i egzotycznym światem. Ten pomost buduje praca polskich misjonarzy – werbistów. Praca, której widowym śladem – niezależnie od jej aspektów – jest właśnie muzeum”⁷⁹.

Zakończenie

Rozważania dotyczące wychowawczej i edukacyjnej roli Muzeum Misyjno-Etnograficznego nie powinny mieć tylko i wyłącznie teoretycznego wymiaru. Powinny natomiast mieć praktyczny wpływ na dalsze funkcjonowanie Muzeum. Powinny rodzić nowe pomysły, nowe rozwiązania, powinny wzbudzać nowe ambicje pracowników. Dla działalności Muzeum bardzo ważni są zwiedzający, szczególnie młodzież szkolna i rodziny z dziećmi, należy więc ich szanować, dbać o nich i zabiegać. Praca z publicznością sprzyja zarówno zdobywaniu klientów, jak też budowaniu porozumienia ze wszystkimi osobami, które mają wpływ na funkcjonowanie Muzeum. Chodzi tu również o instytucje oraz osoby mogące wspierać placówkę. Wzmacniać pozycję Muzeum w środowisku lokalnym może natomiast współpraca z mediami. Materiały prasowe, obecność w audycjach radiowych czy telewizyjnych, plakaty na terenie miasta mogą mieć znaczny wpływ na rozpoznawalność marki Muzeum, a w efekcie – na liczbę zwiedzających.

Dobre muzeum kształtuje klimat kulturalny, turystyczny i gospodarczy swego regionu. Stąd tak ważna jest jakość pełnionej przez nie misji. Wskazane we wstępie do niniejszych rozważań liczby osób

⁷⁹ Zob. M. Wareńska, *Egzotyka na Warmii*, [w:] „Turystyka”. Dodatek do „Gazety Prawnej”, nr 4/174, z dnia 26 stycznia 2006 r., s. 8.

odwiedzających Muzeum Misyjno-Etnograficzne mówią dużo. Oczywiście jest również to, że liczby odzwierciedlające zwiedzających to tylko niepełne, a poza tym nie jedyne kryterium wskazujące jakość. Prezentowany artykuł nie wyczerpuje szerokiego tematu, jakim jest omawiane Muzeum, ale ukazuje pewien wycinek jego bogactwa. Poza tym, jak uważam, wskazuje na ważne kwestie innego rodzaju, które wymagają w przyszłości zbadania: kiedy placówka dobrze funkcjonuje? W czym odzwierciedla się jej klasa, jakość przekazu i jakość odbioru? Jak klienci oceniają Muzeum? Co mówią na temat wystaw, poziomu usług, a nawet udogodnień? Dobrze byłoby również, jak sądzę, przyrzeć się działalności naukowo-publicystycznej towarzyszącej Muzeum Misyjno-Etnograficznemu Księży Werbistów w Pieniężnie.

Bibliografia

- Aarts H., Plaisier K., *Czym jest muzeum*, [w:] B. Ziemnicka-Darnowska, P. Pawlina (red.), *Nowoczesne zarządzanie muzeum*, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, Lublin 2007.
- Dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes*.
- Kalisiewicz D. (red.), *Mała encyklopedia PWN*, Warszawa 2000.
- Księga inwentarzowa muzealiów etnograficznych*, tomy I-V.
- Maziarz C., *Proces samokształcenia*, [w:] W. Okoń, B. Suchodolski (red.), *Biblioteka nauczyciela*, Warszawa 1966.
- Mączyńska A., *Muzeum Archeologiczne w Poznaniu*, [w:] B. Ziemnicka-Darnowska, P. Pawlina (red.), *Nowoczesne zarządzanie muzeum*, Lublin 2007.
- Monicka A., *Wychowanie przez muzeum – muzeum jako czynnik wychowania dzieci przedszkolnych i młodszych*, [w:] „Zdarzenia muzealne”. Biuletyn Ośrodka Dokumentacji Zabytków, Warszawa 2000.
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2004.
- Plany muzeum*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Przewodnik Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie*, Pieniężno 1999.
- Sprawozdania z pracy Muzeum od 2004 do 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Traczyk K., *Kościelne zbiory misyjne-etnograficzne w Polsce*. Nadbitka z czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, Lublin 1981.
- Wareńska M., *Egzotyka na Warmii*, [w:] „Turystyka”. Dodatek do „Gazety Prawnej”, nr 4/174 (GP 19).

- Wojnar I., *Sztuka i wychowanie*, [w:] W. Pomykała (red.), *Encyklopedia pedagogiczna*, Warszawa 1993.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2005*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2006*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2007*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2008*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2009*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe na terenie Muzeum – 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2005*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2006*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2007*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2008*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2009*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.
- Wystawy czasowe poza Muzeum – 2010*, Archiwum Muzeum Misyjno-Etnograficznego w Pieniężnie, mps.

Streszczenie

Niniejszy artykuł krótko przedstawia historię Muzeum Misyjno-Etnograficznego, opis powstawania kolekcji muzealnej, wpływ sztuki na rozwój człowieka oraz sposoby szerzenia idei misyjnej. Częste odwoływanie się w tekście do dzieł związanych z egzotyką ma na celu podkreślenie wagi eksponatów, jakie są w posiadaniu Muzeum. Ukazywanie dzieł spoza europejskiej kultury ma wielkie znaczenie w zgłębianiu świata i jego tajemnic, przybliżaniu innych kultur i cywilizacji, wychowywaniu do tolerancji i szacunku oraz budzeniu odpowiedzialności misyjnej wśród chrześcijan. Poszerzanie zakresu takich pojęć jak eksponat misyjny, zbiór, wystawa, muzeum misyjne – jest równocześnie spełnianiem własnej misji *umisyjniania*.

Niniejsze rozważania zawierają również krótką analizę działalności wystawowej Muzeum Misyjno-Etnograficznego Księży Werbi-

stów w ostatnich sześciu latach. Szczególną uwagę skupiono na wystawach czasowych, zarówno tych organizowanych w placówce, jak też poza nią, ukazując różnorodność podejmowanych tematów. Wystawy czasowe są bowiem dobrą formą edukacyjną związaną ze zdobywaniem nowej wiedzy, oraz wychowawczą, dostarczającą pozytywnych emocji, wyzwalającą wrażliwość na drugiego człowieka i jego sprawy. Wystawy czasowe są ponadto cennym „środkiem” reklamującym Muzeum. Mimo że cieszy się ono popularnością, w zakończeniu artykułu przedstawione zostały pewne propozycje, odnoszące się do dokładniejszego poznania oraz oceny placówki, co powinno się przełożyć na jeszcze lepsze jej funkcjonowanie w praktyce.

Abstract

The present article introduces the Missionary-Ethnological Museum's brief history, the description of developing its collection, the art's influence on human growth as well as the means to propagate the missionary idea. The article's frequent appealing to the works connected with exoticism aims at emphasising the significance of the exhibits that the Museum owns. Portraying the works of art from outside the European culture is of great importance for the exploration of world and its mysteries, for the introduction of various cultures and civilisations, for the education of tolerance and respect, and for the inspiration of missionary responsibility among the Christians. The broadening of the range of such notions like a missionary exhibit, a collection, an exhibition, a missionary museum – is simultaneously the act of fulfilling the Museum's own mission of *missionarising*.

The considerations of the present article also comprise a short analysis of the Word Divine Society's Missionary-Ethnological Museum's exhibitory activity in the last six years. Special attention was paid to the temporary exhibitions, both organised within the Institution and outside – introducing a variety of the undertaken subjects. The temporary exhibitions are a fine didactic activity connected with gaining new knowledge as well as an educational one – delivering positive emotions, triggering the sensibility towards our neighbours and their matters. Moreover, the temporary exhibitions are a valuable “instrument” to advertise the Museum. Despite the Museum's popularity, the article ends with some suggestions as far as a more thorough acquaintance of the Museum as well as its evaluation are concerned – which all should pay off with its better functioning in the future.